N° 8.

NOORD-BRABANDER.

Zaturdag, 18 April 1829.

Dicere verum
Quid vetat? Horatius.

Dit blad wordt driemaal 's weeks uitgegeven op dingsdag, donderdag en zaturdag, tegen den prijs van *f* 5-00 in de drie maanden, en franko in alle plaatsen van het koningrijk *f* 5-50. De inteekening geschiedt te *'s Hertogenbosch* bij de drukkers en uitgevers, de gebroeders LANGENHUYSEN, alsmede bij alle voorname boekhandelaren en postbesturen door het gehele koningrijk. Men kan voor niet minder, dan drie maanden inteekenen, bij vooruitbetaling, hetwelk, gelijk ook alle brieven, *franko* moet geschieden.

Bekendmakingen worden tegen 15 cents den regel geplaatst.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK BUITEN GEWOON TE

NEDERLANDEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Comité-generaal van 13 april.

De vergadering is ten 11 ure geopend.

De heer *de Brouckere* heeft het woord en bewijst in eene zeer uitgewerkte redevoering, de grondwettigheid der jury en tracht de door sommige leden gemaakte tegenwerpingen te wederleggen. Hij gelooft, dat deze instelling noodzakelijk is voor de belangen van het land, der regering en der justitie en beweert, dat volgens het berigt van den Koning, over de grondwet uitgebragt en het gevoelen van vele leden der kommissie, belast met het ontwerp der grondwet, het vraagpunt onaangeroerd is gelaten. Art. 128, zegt hij, verzet zich niet tegen de daarstelling der jury, uit hoofde deze de justitie niet *bestuurt*, even zoo min als art. 165, hetwelk slechts eene herhaling van art. 183 is en besluit, dat de jury overeenkomstig deze wetsbepalingen kan ingevoerd worden, vermits de gezworenen voor hun leven kunnen worden benoemd. Hij doorloopt vervolgens de tegenwerpingen, welke ten aanzien der jury gedaan zijn, en tracht die door korte en krachtige bewijsredenen te wederleggen. Hierna ontwikkelt hij de reden waarom de kommissie tot het opstellen der grondwet het woord *uitsluitend* in art 183 heeft ingelascht, en betoogt breedvoerig het voordeel der vonnissen, door menschen uit zekere klassen der maatschappij getrokken. Hij is van oordeel, dat de jury voor de wanbedrijven op de drukpers onvermijdelijk is. Daar zelfs kunnen de regters partij zijn, en indien zij kittelig van aanleg zijn, kunnen zij veelal te streng wezen. De spreker, hoezeer ten volle van het gewigt van het vonnis der jury overtuigd en om de gevoelens, noch de vooroordeelen, over het vraagpunt in het algemeen te stooten, offert zijne wenschen aan de eensgezindheid, welke tusschen het noorden en het zuiden moet heerschen, op, voorbehoudens dat men deze instelling voor staatkundige wanbedrijven en der drukpers, zelfs in korrektionele materie daarstelle; aan den tijd overlatende, van welke zijde de dwaling of de waarheid over dit belangrijk punt zal bestaan.

De heer *Fockema* zal tegen de jury stemmen. Hij vermeent, dat de ondervinding hem geleerd heeft, dat deze instelling met zijn land niet konde overeenkomen, en van den anderen kant is hij van gevoelen, dat deze met ons maatschappelijk verdrag niet overeenstemt, en geeft den voorkeur aan duurzame regtbanken.

De heer *de Meulenaere* beklaagt zich, dat de algemeene comités niet meer zijn, hetgeen zij bevorens waren en zegt, dat die comités, welke aanvankelijk van zoo groot belang bij het voorstellen der grondslagen van ons burgerlijk regt waren, destijds alleen eene grondige overweging, *gelijk* aan die der afdeelingen, ten onderwerp hadden. Men was niet gewoon geschrevene redevoeringen te houden, het was een elk vergund, zijn gevoelen te zeggen, bedenkingen te opperen en de oplossing daarvan te vragen. In plaats van deze eenvoudige, maar zeer nuttige wijze van zaken te behandelen, is thans eene zoo plegtige wijze van beraadslagen ingevoerd. Het comité verschilt van eene openbare vergadering slechts daarin, dat het met *geslotene* deuren plaats heeft.

De spreker gaat vervolgens tot het onderzoek der voornaamste tegenwerpingen nopens de instelling der jury over, hetwelk veel indruk op het gemoed van vele leden schijnt te maken. Hij zegt, dat op grond der artikelen 166, 183 en 186, de tegenstrevers dezer instelling hun gevoelen vestigen en de jury van alle tusschenkomst in de kriminele justitie schijnen uit te sluiten. Maar, gaat de spreker voort, de dwaling ontstaat hieruit, dat men het niet eens is omtrent de hoedanigheid van gezworenen. Men houdt halsstarrig vol, deze als eene magistraat van het hof of der regtbank, waarbij zij haar beroep uitoefent, als een regter, geroepen om een vonnis over de daadzaak uit te spreken en alzoo met de uitoefening van het geregtelijk gezag zamen te loopen, te beschouwen, want zegt men, het geregtelijk gezag kan alleen door de regtbanken en door de grondwet worden uitgeoefend, gevolgelijk kan er geen jury bestaan. De spreker raadpleegt het gezag van *Merlin* in, om te bewijzen, dat de jury geene hoedanigheid van regter of magistraat bekleedt, maar alleen geroepen is, om over het al of niet bestaan eener daad te beslissen, waaruit hij afleidt, dat dezelve kan worden daargesteld, zonder in tegenstrijdigheid met de grondwet te zijn.

Indien de gezworenen werkelijk die hoedanigheid bezaten, indien men deze als regters of magistraten moest beschouwen, dan beken ik het openhartig, dat men van dezelve moest afzien, maar de jury is noch het een, noch het ander.

Art. 206 van het wetboek van 3 brumaire, IVe jaar, bepaalt:

«De gezworenen zijn burgers, geroepen, bij gelegenheid van een misdrijf, om de aangevoerde daadzaak tegen den beklaagden of beschuldigden te onderzoeken en te verklaren volgens de gegevene bewijzen en hunne persoonlijke overtuiging, of het wanbedrijf bestaat en wie de schuldige is.» Art. 207 voegt er bij: «zij zijn geene openbare ambtenaren.» Gij ziet dus, mijne heeren, dat de gezworenen, verre van als regters te kunnen worden beschouwd, zelfs geen ambtenaren zijn en dat zij in die hoedanigheid geen openbaar kenmerk van magistraten dragen; als zijnde alleen geroepen, om eene eenvoudige verklaring over daadzaken af te leggen, en alzoo is het onmogelijk te zeggen, dat de jury met de uitvoering van het geregtelijk gezag te zamen loopt. De instelling der gezworenen is wezenlijk alleen eene form in het beheer der kriminele justitie; de grondwet heeft deze formen niet moeten noch kunnen bepalen. Het gevoelen van onzen ouden ambtgenoot, de graaf *van Hogendorp*, reeds in den loop dezer beraadslagingen aangehaald, alsmede dat van den heer *Leclerq*, bewijst genoeg, dat de opstellers der grondwet niet bedoeld hebben, om de form van procederen door jury in kriminele zaken uit te sluiten. Overigens gaat de spreker voort en zegt, dat hij een nieuw bewijs in de grondwet van Frankrijk vindt. Bij de artikelen 57 en 58 wordt de justitie beheert door regters, welke de Koning benoemt en aanstelt; de regters, door den Koning benoemd, zijn onherroepbaar; en nogtans deze zelfde grondwet, die wil, dat de justitie gedaan wordt door regters en wel door regters, welke voor hun leven benoemd zijn, laat de instelling der gezworenen toe. Nadat de spreker in meer algemeene bespiegelingen getreden was, verklaart hij voor de instelling der jury te zijn, maar is van oordeel, ten einde een middel van vereeniging tusschen de leden daar te stellen, om voorloopig de jury alleen voor wanbedrijven tegen de drukpers aan te nemen.

De heer *de Gerlache* beweert, dat de jury het wezen

is van alle grondwettige regeringen en bewijst, dat in zaken van staatkundige misdrijven en der drukpers bijzonder, alle vrijheid afhankelijk van de jury is, vervolgens gaat hij over tot de uitlegging der art. 183 en 186 der grondwet, welke er verre van af zijn, de instelling der gezworenen, gelijk men beweert, te verbannen. Ik beken het, ik kan niet beseffen, dat men, bij voorbeeld, komt zeggen, dat de jury tot schandige veroordeelingen en vrijspraken aanleiding zal geven; dat zij een wapen is, waarvan het *fanatismus* zich zal meester maken. En te gelijker tijd beklaagt men zich, dat er lieden gevonden worden, welke niets anders verlangen, dan het noorden met het zuiden te verdeelen. Maar ik verzoek u, laten wij gedenken, dat al degenen, welke de jury verwerpen, te gelijker tijd, zich op hun *liberalismus* beroepende, de *vryheid van onderwys* verwerpen, omdat, zeggen zij, zekere partij hiervan het monopolie zoekt uit te oefenen.

De heer *le Hon*, in eene uitgebreide redevoering, beschouwt de jurij voor eene staatkundige instelling. Al de staten, welke eene meer of minder uitgestrekte vrijheid vergunnen, laten de jury toe, terwijl diegenen, welke geene vrijheid kennen, dezelve niet daarstellen. Hij onderzoekt de oorzaken, welke in Engeland aanleiding gegeven hebben, om de jury in te voeren. Verre van eene barbaarsche instelling te zijn, is zij de bron en de kiem van een gedeelte der vrijheid van de engelsche natie geweest. Amerika heeft deze instelling volmaakt. Overal waar de geest tot vrijheid vooruit gaat en zich beschaaft, is de jury ingevoerd, terwijl overal, waar de geest achter uitgaat of zich uitdoofd, de jury ophoudt. Uit het stilzwijgen der grondwet, volgt niet, dat de regtspleging door gezworenen, niet mag ingevoerd worden; uit dit stilzwijgen moet men het omgekeerde nemen. De jury is in overeenstemming met den aard onzer regering.

De spreker eindigt zijne ontwikkeling, welke eenen levendigen indruk, zoo men zegt, op de kamer heeft gemaakt, met te herinneren, dat de verhooren door de jury, met minder onpartijdigheid zullen plaats hebben en haalt het verhoor van den heer *de Potter*, tot voorbeeld aan. Hij verklaart, dat hij voor de drie vraagpunten bevestigend antwoorden zal, voorbehoudens, dat des nopds en voor dit oogenblik, de jury van beschuldiging, alleen op staatkundige misdrijven en der drukpers worde toegepast.

Het is half vier ure, de president doet het voorstel, om de beraadslagingen in eene avond-vergadering, verder voort te zetten, hetwelk met eene groote meerderheid wordt goedgekeurd en waarna wordt bepaald, dat men ten half zes, nader zal bijeen komen.

Avond-vergadering.

De baron *de Stassart*, heeft het woord en vermeent, dat de instelling der jury, met de grondwet kan vereenigd worden, hij geeft de voorkeur aan de jury van beschuldiging, maar als staatkundige instelling, zal hij mede voor de jury van veroordeeling stemmen. Ik begrijp niet, zegt de spreker, hoe het mogelijk is, de jury als onvereenigbaar met de grondwet te beschouwen; ik heb goedgevonden, artikel 183 en andere door mijne medeambtgenooten aangehaald, in te zien, en ik kan nergens vinden, dat de jury niet kan ingevoerd worden. De justitie te beheeren, is alleen de wetten toepassen, dit komt mij voor, dat op de gezworenen niet kan worden toegepast, welke alleen geroepen zijn, om enkel daadzaken te beslissen. Ik hecht meer aan de jury van beschuldiging, dan aan die der veroordeeling. De beweegreden, welke de heer baron *de Secus*, ten dien aanzien heeft aangehaald, zijn ook de mijne, en ik zal met hem uitroepen: het bestaan alleen der jury van beschuldiging, zal genoegzaam zijn, om de *ontydige* zucht tot vervolgingen tegen te gaan. Men vreest dat men zijne neiging zal aan den dag brengen, wanneer men de hoop niet heeft, die met den mantel der geregtigheid te bedekken.

De weinige zekerheid eener goede oorspronkelijke regeling der magistratuur, vermits deze van het welbehagen eens ministers en zijne kantoorbedienden zal afhangen, het beklagelijk stelsel, hetwelk hij sedert eenige jaren met zoo veel arglistigheid en volharding met zekere staatsmannen, om onze dierbaarste belangen te verbrijzelen, onze kostbaarste vrijheden te vernietigen, en onzen nationalen inborst van aard te veranderen, heeft vol gehouden, de schandige regtsgedingen, en de opgevolgde veroordeelingen, maken, naar mijne wijze van zien, de regtspleging door gezworenen, bijzonder voor de staatkundige misdrijven en der drukpers onontbeerlijk.

De heer *Asch van Wyck* beweert, dat de jury in Engeland geenen invloed op de ontwikkeling der openbare denkwijze gemaakt heeft. Hij zal tegen de jury stemmen.

De heer *Gokkinga* is van gevoelen, dat de jury ongrondwettig is, en zelfs wanneer zij zulks niet was, zou hij altijd de voorkeur aan regters geven, gevolgelijk zal hij tegenstemmen.

De heer *Fallon* is van een ander gevoelen en beschouwt de jury als eene soort van volksvertegenwoordiging, welke de ondeelige en openbare vrijheid waarborgt. De redenaar maakt een onderscheid tusschen de misdrijven der drukpers en andere misdrijven; hij verlangt niettemin, dat, indien men tot schikkingen wil overgaan, de regtspleging door gezworenen voor alle misdrijven worde daargesteld.

De heer *Barthélémy* vindt, dat de jury met de grondwet strijdig is; maar hij erkent dezelve even als zijn ambtgenoot de heer *de Brouckère*, bestaanbaar voor misdrijven op de drukpers en zal alzoo voor het tweede vraagpunt stemmen.

De heer *de Moor* beschouwt de jury als een overblijfsel der leenbaarheid en haalt een aantal schrijvers aan, om dit gevoelen te bevestigen. Van den anderen kant, zegt de spreker, is onze regterlijke zamenstelling zoodanig, dat de Engelschen zelfs ons deze zonden benijden; op deze gronden zal hij tegen de jury stemmen.

De heer *van Crombrughe* is niet ten volle zeker, dat de jury grondwettig is; indien men de twijfel bij hem niet wegneme, kan hij ten dien aanzien zijne stem niet bevestigend uitbrengen.

De heeren *van Reenen*, *Donker-Curtius* en *le Hon* verkiezen niet meer het woord te voeren, om den kostbaren tijd voor de kamer niet te misbruiken.

De beraadslagingen alstoen gesloten zijnde, zoo werd bij appel-nominaal het eerste vraagstuk, *zal de regtspleging met gezworenen in kriminele regtsgedingen, by de provinciale en andere kriminele hoven en regtbanken, worden aangenomen?* met 66 tegen 31 stemmen verworpen; de tweede vraag, *zal de regtspleging met gezworenen in de regtsgedingen, wegens misdryven der drukpers, worden aangenomen?* werd met 57 tegen 40 stemmen verworpen; het derde vraagstuk eindelijk, *zal er eene jury van beschuldiging in plaats en onderscheiden van de jury van veroordeeling worden aangenomen?* werd met 56 tegen 41 stemmen, van de hand gewezen.

Dien ten gevolge, heeft de kamer zich beslissend tegen het aannemen der jury verklaard.

Al de leden der noordelijke provincien, met uitzondering van den achtbaren heer *Luzac*, hebben tegen het 2de voorstel gestemd.

Het ontwerp van wet op de drukpers, hetwelk wij in ons eerste nummer hebben medegedeeld, heeft eenige veranderingen ondergaan. Een nieuw opstel is den 14 dezer aan al de leden der tweede kamer uitgereikt. Wij zullen alleen de artikelen opgeven, welke veranderd of gewijzigd zijn en deze veranderingen of wijzigingen met *cursyf* letters aanduiden.

Art. 1. Onverminderd de bepalingen van art. 60 van het wetboek van strafregt en in alle gevallen bij dat wetboek niet uitdrukkelijk voorzien, zullen als *medepligtigen* van eene *begane* misdaad of wanbedrijf worden beschouwd, diegenen, die, hetzij door aanspraken in het openbaar ten aanhoore eener vereeniging van personen gehouden, hetzij door plakschriften, hetzij door gedrukte *of niet* gedrukte en verkochte of verspreide geschriften, de burgers en *ingezetenen* zullen hebben opgeruid, om dezelve te plegen......

Art. 2. De art. 222 en 24 van het wetboek van strafregt, zijn toepasselijk bij beleedigingen, op al of niet gedrukte geschriften, welke *aangeplakt*, *verkocht* of *verspreid* zullen geweest zijn.

Art. 5..........

Indien de beklaagde binnen het koningrijk woonachtig is, zal de regter tegen hem blootelijk een bevel tot verschijning kunnen uitvaardigen, hetwelk in geval van achterwegen blijven, in een bevel van medebrenging *zal kunnen worden* veranderd.

Art. 6. *De vervolgingen, welke wegens wanbedryven, voorzien by de drie eerste artikelen dezer tegenwoordige wet,*

plaats kunnen hebben, zullen door het tydverloop van een jaar verjaard zyn.

De afdeelingen der tweede kamer, zijn tegen den 15 dezer bijeen geroepen geweest en moeten zich met het ontwerp van wet op de drukpers bezig houden; waarschijnlijk heeft den 16 de openbare zitting plaats gehad, om het berigt der centrale afdeeling aan te hooren en den dag tot overweging te bepalen.

'S HERTOGENBOSCH, 17 *april*.

Men verzekert, dat de werkzaamheden der door Z. M. benoemde kommissie voor het middelbaar onderwijs reeds ver gevorderd zijn. De leden houden bijna dagelijks vergadering.

— Men meldt uit Luik, dat er te Remouchant, twee uren van Spa gelegen, eene grot bestaat, waarin men eenen stroom met gedruis hoort vloeijen en in welke nog niemand had durven indringen. Eenige luiksche studenten, met fakkels voorzien, hebben het ondernomen en deze grot ter diepte van vijf kwartier uurs doorzocht. Dit zal zeker menigen weetgierigen aanmoedigen, om de gallerijen, welke met de fraaiste kristallen versierd zijn, te gaan bezoeken. Door de zorg van het plaatselijk bestuur heeft men tegenwoordig bruggen over den onderaardschen stroom gelegd en trappen en balien geplaatst, waar zulks noodig was. De liefhebbers worden zeer wel ontvangen bij den edelmoedigen inwoner van Sougné, welke het eerst aan de versiering der grot heeft doen werken.

— Uit de noordelijke provincien meldt men aan de schrijvers van den *Courrier de la Meuse*, het navolgende:

« De redevoering van den heer *van de Kasteele* heeft in 's Hage weinig voldaan. Het is waar, dat men gedacht heeft eene verschooning in zijne reeds talrijke familie te vinden. De heeren *Fontein-Verschuir* en gezellen zijn in geenen grooten reuk van heiligheid.

» Gij hebt waarschijnlijk gezien, dat het *Advertentie-blad* openlijk de leden der tweede kamer, welke hunne namen hebben doen inschrijven, bij gelegenheid der beruchte overwegingen over de verzoekschriften, heeft beleedigd.

» De evenredigheid, welke men op het budjet tusschen de protestanten en de katholijken opmerkt, heeft de katholijken onzer provincie getroffen. De protestanten ontvangen een gulden per hoofd en de katholijken 10 stuivers. Ziedaar eene zeer regtvaardige zaak. »

— Men leest het navolgende in eenen brief geschreven aan de opstellers van datzelfde dagblad en gedagteekend

« BRUSSEL, den 13 april 1829.

» In uw nummer van gister vraagt gij hoedanig men zal bewijzen, dat het ministerie het inzigt heeft, om eene nieuwe tegenkanting te beproeven. Hoezeer het u aan geene bewijzen ontbreekt, om te betoogen, dat de regering niet gezind is haar stelsel te veranderen, oordeel ik het nuttig u eene daadzaak mede te deelen, waarvan gij in uw dagblad gebruik maken kunt.

» Tijdens de heeren gouverneurs laatstelijk te Brussel vereenigd zijn geweest, hebben zij den 26 maart op het paleis van den minister van binnenlandsche zaken het middagmaal gehouden.

» Daags na deze maaltijd heeft een der excellentien de onvoorzigtigheid gehad, in een gemeenzaam gesprek te zeggen: dat, hoezeer de regering zoude doen voorkomen haar stelsel te wijzigen, het echter ten spijt van de pogingen der factien, zoude volhouden, dat er schijnbaar eene verandering zoude plaats hebben; maar dat alles in den grond hetzelfde zoude blijven.

» Dit gesprek is door eenen pas begonnen gouverneur gehouden.

» Gij kunt met alle zekerheid deze woorden verhalen en daaruit afleiden, dat de regering geene belangrijke vergunning aan de natie doen zal. Men zal waarschijnlijk de werkzaamheden der verzoekschriften op nieuw moeten beginnen en tot andere, meer krachtdadige, wettige middelen zijnen toevlagt nemen. »

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ROME, 2 *april*.

De plaats van den kardinaal *Albani*, als legaat van Bologne, zal aan den kardinaal *Bernetti*, worden opgedragen. Men zegt, dat Z. H. al de hooge ambtenaren der regering en van het hof, in hunne posten heeft gehandhaafd.

Heden is in alle kerken dezer stad, een plegtig *Te Deum* gezongen. Gister en eergister, behalve de illuminatien, zijn op alle plaatsen, vreugdevuren afgestoken.

MADRID, 2 *april*.

De brieven, welke wij heden uit de provincie Murcia ontvangen, houden nieuwe bijzonderheden in, betrekkelijk de aardbeving, welke aldaar plaats gehad en verschrikkelijke verwoestingen heeft veroorzaakt.

De rivier Segara heeft haren loop veranderd en zal zich nu op eene andere plaats in de Middellandsche Zee uitstorten.

Te Benejuzar hebben zich vier kraters geopend; twee werpen lava uit en de andere veroorzaken zwavelachtige uitwasemingen, waarvan de bedorven lucht zich op eenen afstand van meer dan een uur verspreidt.

De kraters, welke zich op de plaats, waar eertijds Torreveija stond, geopend hebben, werpen op verschillende punten, stralen brakwater uit.

Te Buzot zijn de mineraal-waterbronnen uitgedroogd en op eenen afstand van meer dan twee uren van de stad, andere te voorschijn gekomen.

Den 21 maart, sedert 6 uren des avonds tot 6 uren des morgens, heeft men op verscheidene punten der provincie, tot 48 schokken geteld; de eerste was de hevigste en duurde twee sekonden.

De hoogste takken der boomen liggen tegen den grond en men heeft nog onder de puinhoopen van Almoradi 70 dooden gevonden, alzoo beloopt het getal der slagtoffers, in deze stad alleen, op 470.

LONDEN, 11 *april*.

Nu de emancipatie-bill door het parlement aangenomen is, hoopt men, dat alle verdeeldheid omtrent dit punt weldra geheel opgeruimd worden zal en dat de verschillende partijen daartoe de handen in een zullen slaan. Lord *Eldon*, die, zoo als bekend is, den maatregel met alle mogelijke kracht bestreden heeft, heeft reeds gisteren in het hoogerhuis verklaard, dat hij niets verzuimen zou, om, wanneer de bill doorging, de beroering te doen bedaren, die daaruit ontstaan was, en zijne landgenooten te doen begrijpen, dat, hoezeer zij ook in het parlement de bill mogen tegengewerkt hebben, het hun pligt is die te gehoorzamen, zoodra zij eene landswet zal zijn geworden.

— In den hofcourant van gister avond is de benoeming van den heer *R. Gordon* tot buitengewoon ambassadeur en minister-plenipotentiaris bij de verheven Porte officieel aangekondigd.

PARIJS.

Men heeft zeer ongunstige tijdingen uit Buenos-Ayres ontvangen. Een burger-oorlog is tusschen de regering van Buenos-Ayres en van Santé-Fé uitgebarsten.

Men wil stellig, dat de prinses *Dona Maria*, naar Brazilië terug zal keeren.

VERZOEKSCHRIFTEN.

Vermits het verzoekschrift der ingezetenen dezer stad, aan de tweede kamer ingediend, door geen der hollandsche dagbladen is bekend gemaakt, ofschoon hetzelve ter plaatsing in het *Provinciaal Dagblad van Noord-Braband* reeds vroeger was aangeboden, achten wij het van onzen pligt, aangezien de ingezetenen van een grondwettig regt hebben gebruik gemaakt, hetzelve hier te laten volgen.

Verzoekschrift, door de ingezetenen van 's Hertogenbosch aan de tweede kamer der staten-generaal ingediend.

« Edelmogende heeren!

» Bij art. 226 van de grondwet is bepaald, dat het openbaar onderwijs een aanhoudend voorwerp van de zorg der regering is, en dat de Koning van den staat der scholen jaarlijks aan de staten-generaal een uitvoerig verslag zal doen geven.

» Nimmer, edelmogende heeren, is uit den inhoud van dit artikel af te leiden, dat daarbij het uitsluitend regt van het onderwijs aan het gouvernement zoude zijn opgedragen.

» Immers, wanneer dit de bedoeling van de ontwerpers der grondwet ware geweest, dan zoude de bepaling nopens dit onderwerp, niet onder een hoofdstuk afzonderlijk, maar veel eerder onder de 6de afdeeling van het 2de

hoofdstuk der grondwet, handelende over de magt des Konings, zijn geplaatst, terwijl daarentegen voor het onderwijs, voor de vrijheid der drukpers en het armwezen door hen een afzonderlijk hoofdstuk is daargesteld, en daardoor, als het ware, is te kennen gegeven, dat de beschikking over deze onderwerpen niet tot de uitsluitende regten van het gouvernement behooren, maar alleen aan hoogstdeszelfs bescherming zijn toevertrouwd.

»Tevens mag men veronderstellen, dat, vermits het bij de ontwerpers van de grondwet niet kon onbekend zijn, dat voor de noordelijke provinciën reeds eene wet nopens het schoolwezen was, zij mede bedoeld hebben, dat voor het geheele rijk ook *wettelyk* bepalingen daaromtrent zouden worden gemaakt; welke veronderstelling, door art. 145 der grondwet, nader wordt opgeklaard, als worden de bij dit art. de provinciale staten met de uitvoering der *wetten* opzigtelijk het openbaar onderwijs belast.

»Wanneer het gouvernement het uitsluitend regt van het openbaar onderwijs, door art. 226 ware toegekend, dan kon aan hetzelve ook niet betwist worden, om alle zoodanige beschikkingen, nopens de vrijheid der drukpers en het armwezen te maken, als hetzelve zoude goedvinden en evenwel heeft men in den jare 1818 noodig geoordeeld de medewerking van uwe edelmogenden te moeten inroepen tot het daarstellen der wet van den 28 november 1818, nopens het armwezen.

»Nimmer is of zal aan het gouvernement de bevoegdheid worden tegengesproken, om aanmoedigende en ondersteunende verordeningen, betrekkelijk het openbaar onderwijs te maken, noch zoodanige, dat hetzelve niet dan door bekwame en geschikte personen in het openbaar worde gegeven; hetwelk alleen de bedoeling van art. 226 der grondwet kan wezen; dan geheel anders is het, daarvan een uitsluitend regt te maken, waardoor het vaderlijk regt in de opvoeding zijner kinderen kon worden gestremd, en waarvan de gevolgen zoo voor de godsdienstige, als zedelijke opvoeding der jeugd, allernadeeligst kunnen wezen.

»In vorige jaren is door den minister, die met de zaken van het openbaar onderwijs belast was, bij het aan uwe edelmogenden gegeven verslag nopens de scholen, de *concurrentie in het onderwys* als nuttig en heilzaam beschouwd en voorgedragen, en eerst in het jaar 1825 zijn daarmede strijdende besluiten ten uitvoer gebragt; tegen welke besluiten de algemeene staten van Noord-Braband zich verpligt hebben geacht, op eene eerbiedige wijze, bij Zijne Majesteit te reklameren.

»En daar het openbaar onderwijs, onder goede verordeningen en met eene behoorlijke vrijheid en handhaving der ouderlijke regten, gelijk ook de vrijheid van de drukpers, overeenkomstig de duidelijke letter van art. 227 der grondwet van de dierbaarste belangen van 's rijks ingezetenen zijn, zoo zij het aan de ondergeteekende inwoners der stad 's Bosch vergund, de handhaving dezer regten, overeenkomstig den door uwe edelmogenden gedanen eed, ook aan uwe edelmogenden eerbiedig te mogen aanbevelen.» —

[Het getal onderteekenaars bedraagt 236, waaronder edellieden, vele leden der provinciale staten, raden der stad, med^e. doctoren, renteniers, fabrikanten en voorname kooplieden].

Een aantal verzoekschriften zijn wederom aan de tweede kamer ingediend als: 1° uit Gent (duplicaat) voor de vrijheid van onderwijs met 68, voor de afschaffing van de besluitwet en uitgesproken vonnissen op grond dier wet sedert de zitting der staten-generaal 39 en voor het herstel der overige grieven 40 teekenaren. 2° Uit Sinai (bij St. Nikolaas), met 74; 3° uit Borsbeke, met 185; 4° uit Loochristi, met 67; 5° uit Sandberghem (bij Termonde), met 171; 6° uit de gemeente Boom, met 146; 7° uit de gemeente Hove, bij Antwerpen, met 66; en 8° uit de gemeente Mark-Grave-Ley (5de afdeeling Antwerpen), met 52 teekenaren, allen uit leden van den raad en de aanzienlijkste ingezetenen.

Een nieuw verzoekschrift, betrekkelijk de vrijheid van onderwijs en de afschaffing van de belasting op het gemaal, is in de gemeente Havinnes, bij Doornik (Henegouwen), in omloop en reeds door alle vaders van huisgezinnen onderteekend. Wij laten hetzelve hier volgen.

«Edelmogende heeren!

»Hoezeer reeds duizende stemmen zich hebben doen hooren, om de wenschen der natie uit te drukken, zoo zouden wij ons schuldig achten, indien wij ons vergenoegden nog langer in onze nederige hutjes te zuchten en te weenen. De ingezetenen der gemeente Havinnes wenden zich gezamenlijk tot uwe edelmogenden, ten einde de vrijheid van onderwijs en de afschaffing der belasting op het gemaal te verzoeken.

»De tegenwoordige staat van het onderwijs, edelmogende heeren, doet ons kermen. De gedachte voor de toekomst doet ons beven en van ijzing sidderen..... Wij, vaders van huisgezinnen, wij vragen, om onze kinderen in den zuiveren katholijken godsdienst te mogen onderrigten; wij verzoeken, niet meer gedwongen te zijn, om of dezelve in geene grove domheid te laten, of aan *opgedrongen* meesters, zonder waarborg van godsdienst noch zeden, toe te vertrouwen.

»Edelmogende heeren, wij bebouwen de aarde, wij besproeijen deze met ons zweet, om hieruit ons levensonderhoud te trekken, en het brood, hetwelk zij ons verschaft, is, alvorens ons te spijzen, duizendwerf in onze tranen geweekt.

»Zoodanig drukt ons de belasting op het gemaal. Gij zult, edelmogende heeren, onze dierbaarste belangen ter harte nemen, en *de algemeene vader der Nederlanders* zal zijne kinderen verkwikken.»

FEILHERSTELLING.

In ons laatstvorig nummer, bladz. 3, regel 34 des eersten koloms, staat: *Spanje* — lees: *Portugal*.

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 9 april, zijn geweest:

Rogge,	*het nederlandsch mud,*	*f* 6-08 à 5-41.
Boekweit,		« 4-33 à 4-16.
Haver,		« 2-75 à 0-00.
Garst,		« 0-00 à 0-00.

Het nederlandsch pond boter. . . « 0-56 à 0-45.
De drie nederlandsche ponden roggebrood 28 cents.

BEURSPRIJS VAN SCHULDBRIEVEN.
Amsterdam, den 14 *april* 1829.

Werk. sch. 58 à ½		Spanje . . 36½ à 38¼
Rest. Uitges. ⅞ à 1		——— Parijs 7½ à 8
Kans-Biljett. 20¼ à ¾		——— Coup. . . à
Stellen.... 6900 à 6950		Weenerbank 88½ à 89
Am. Synd. 100 à ½		——— 73¼ à ¾
Losrenten 96¾ à 97¼		——— Certif. 51 à ½
Handelmaats. 88½ à 89		Metalique . 94½ à 95
Fr. Renten à		——— L. 94½ à 95
— ——— 78¾ à 79¼		Bank-actien 1335 à 1340
Cert. te Parijs 73¼ à 73¾		Aand. *R. f* 100 194 à 195
Rusl. *Hope* 100 à ¼		Dito *f* 250 . 376 à 378
—— Insch. 56¾ à 57¼		Ital, Mont. . . à
—— Certif. 57¼ à ¾		Napels Cert. 78¼ à ¾
—— Hamb. 86¼ à ¾		Dito in Napels 79¼ à 80
—— Londen 88¼ à ½		Dito in Lond. 83½ à 84
Pr. Lond. 1. 111 à 112		Eng. Gecons. 87¼ à ¾
— —— 2. 111 à 112		N. Rus. L. A. 100 à ¼
Den. Lon. 3. 65¼ à ¾		——— B. 98¾ à 99½

Sterfberigt.

*** Heden overleed alhier zeer onverwachts, tot mijne en mijner kinderen bittere droefheid, mijne teedergeliefde Echtgenoote *ALIDA GERBADE*, in den ouderdom van ruim 51 jaren.

'S GRAVENHAGE, den 11 April 1829. ENGB^T. DE GIJSELAAR.

BEKENDMAKING.

*** Te HUUR of te KOOP binnen *Eindhoven*, een zeer gerijfelijk HUIS met daaraan gelegen TUIN, kunnende met Mei 1829 worden aanvaard. Hetzelve is thans bewoond door den Weledelen Heer *M. VAN HOOF*, gewezen Rentmeester der Domeinen.

Nader berigt deswege te bekomen te Eindhoven, bij *M. VAN BON*, *qq*.

Te 's BOSCH, bij de GEBROEDERS LANGENHUYSEN, drukkers en uitgevers, *Apostelstraat, H.* n° 20.